

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) ในการส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนหนองแปนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 50 คน

สรุปผล

จากการวิจัยในครั้งนี้ พอสรุปผลได้ดังนี้

1. การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) ในการส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 50 คน ผลการประชุมปรากฏดังนี้

1.1 ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่

1.1.1 วิทยากรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์

1.1.2 ผู้บริหารและคณะครู-อาจารย์ โรงเรียนหนองแปนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 14 คน

1.1.3 บุคลากรและเจ้าหน้าที่จากกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 8 คน

1.1.4 ผู้ปกครองและผู้สนใจในเขตให้บริการของโรงเรียนหนองแปนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 29 คน

1.1.5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนหนองแปนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 50 คน

1.2 แผนการปฏิบัติโครงการ

1.2.1 ชื่อโครงการ “การทำไร่นาสวนผสมอย่างเป็นระบบ”

1.2.2 ผู้ปฏิบัติ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนหนองแปน โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 50 คน

1.2.3 ผู้ดูแล ได้แก่ คณะครูอาจารย์โรงเรียนหนองแปน โนนสูงราษฎร์บำรุง และผู้ปกครอง

1.2.4 ผู้ให้การสนับสนุน ได้แก่

1) โรงเรียนหนองแปน โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง

1.1) งบประมาณ 10,000 บาท

1.2) พื้นที่ในการทำไร่นาสวนผสม จำนวน 3 ไร่

1.3) หอประชุม

2) สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์

2.1) วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2) วิทยากรในการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำไร่นาสวนผสม

สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2.3) พันธุ์ปลา พันธุ์ไก่ไข่ และพันธุ์พืชผักสวนครัว

3) องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วยในการประสานงานใน

ส่วนต่าง ๆ

4) ประชาชนในชุมชน ช่วยกันสร้างบ่อปลา โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่ และเตรียมแปลงปลูกผักสวนครัว

5) นายเฉลิมศักดิ์ ถนอมสิทธิ์ และกลุ่มไร่นาสวนผสมบ้านหัวแฮด ในการให้นักเรียนไปศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำไร่นาสวนผสม

1.3 ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ชุมชน และครูอาจารย์จากโรงเรียนหนองแปน โนนสูงราษฎร์บำรุง

จากการให้การส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแปน โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุงในครั้งนี้ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชนภายในชุมชน ก่อให้เกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการดำรงชีวิตของเยาวชนเป็น ไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้

อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับสู่
 ครอบครัวยังอีกทั้งนักเรียนบางคนยังมีการจัดทำไรรานาสวนผสมในพื้นที่ของตนเองอีกด้วย

2. คุณลักษณะที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน

ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37) เมื่อพิจารณา
 เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 พอใจในสิ่งที่ตัวเองมีและเรียนรู้ที่จะ
 พัฒนา แปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.83)

ด้านความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10) เมื่อพิจารณาเป็น
 รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 มีความคิดสร้างสรรค์ แปลผลโดยรวมอยู่
 ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52)

ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.59) เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 5 ออกกำลังกายสม่ำเสมอ แปล
 ผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.97) และข้อ 10 มองโลกในแง่ดี แปลผลโดย
 รวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.97)

ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24) เมื่อพิจารณาเป็น
 รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 6 สามารถจัดลำดับความสำคัญของเรื่องได้
 แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.83)

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.63) เมื่อพิจารณา
 เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 มีความซื่อสัตย์ แปลผลอยู่ในระดับ
 มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.97)

อภิปรายผล

จากการวิจัยในการประยุกต์ใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) ในการ
 ส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของ
 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภายหลังจากที่ได้มีการดำเนินการประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) แล้ว
 พบว่า การมีส่วนร่วมทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และโรงเรียน ทำให้ทราบถึงปัญหาที่
 เกิดขึ้นอย่างชัดเจน สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ซึ่งแต่เดิมจะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะ
 ภายในโรงเรียน จากครูผู้สอน ผู้บริหาร ดังนั้นเมื่อได้มีการประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม

(A-I-C) นี้ขึ้น ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นระบบมากขึ้น ทำให้บางปัญหาที่เกี่ยวข้องได้รับการแก้ไขอย่างทันทีทันใด มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ประสานงาน และติดตามผลอย่างใกล้ชิด แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับกัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการ AIC ในการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของตัวแทนกลุ่มอาชีพ ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2542-2545) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการ AIC เป็นเครื่องมือที่สร้างให้เกิดการมีส่วนร่วม และใช้ในการวางแผนได้ดีพอสมควร มีการแสดงออกโดยใช้รูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย มีการคิดอย่างเป็นระบบ บรรยากาศเป็นกันเอง เกิดการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นในกลุ่มสมาชิก กล่าวคือ กล่าวพูด กล่าวแสดงความคิดเห็น ได้แนวคิดใหม่ในการพัฒนา และได้แผนการดำเนินงานที่มีคุณภาพ

2. คุณลักษณะที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน

จากการส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำให้ได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านความพอประมาณ หลังจากทีนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความพอประมาณ คือ นักเรียนจะมีความรับผิดชอบ มีความพอใจในสิ่งที่ตนได้กระทำและคิดว่าดี ถูกต้อง พอใจในสิ่งที่ตนเองมี รู้จักพึงตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม มีความตรงต่อเวลา เป็นต้น

2.2 ด้านความมีเหตุผล หลังจากทีนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความมีเหตุผล คือ เป็นคนมีเหตุมีผล กล่าวคือ กล่าวทำ กล่าวแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น

2.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว หลังจากทีนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ นักเรียนจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองเห็นจุดเด่นและจุดด้อยของตน ดูแลสุขภาพ รู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเองเป็นอย่างดี มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและเหมาะสม เป็นต้น

2.4 ด้านเงื่อนไขความรู้ หลังจากทีนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ทำให้นักเรียนเรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้อย่างหลากหลาย มีความสนใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล สามารถจัดลำดับความสำคัญของเรื่อง สามารถใช้ข้อมูลในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

2.5 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม หลังจากที่นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม จะส่งผลให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น และปกป้องสิทธิของตนเอง รู้จักการเสียสละ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เคารพกฎ กติกาของสังคม มีแนวความคิดของการเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) มาประยุกต์ใช้นั้น เป็นการแสวงหาความร่วมมือที่ดีจากทุกคนที่เกี่ยวข้อง ให้กล้าพูด กล้าคิด กล้าแสดงออก และกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ตัวเองต้องการหรือคาดหวัง อันจะส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี เนื่องจากคนที่เข้าร่วมกิจกรรม คือผู้ที่อยู่ในห่วงแห่งบริบทของปัญหานั้น ๆ ได้ทราบถึงอะไรที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ไขได้ตรงประเด็น แต่ที่จำเป็นต้องนำกระบวนการนี้มาใช้ เพราะได้สะท้อนความจริงและความเป็นไปได้อย่างมีเหตุมีผล ดังนั้น กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) จึงไม่เพียงแต่นำมาใช้ในการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายเท่านั้น แต่ยังสามารถเชื่อมโยงความต่อเนื่องไปยังอนาคตได้ ส่งผลต่อความยั่งยืนของงานได้ และหากพบอุปสรรคระหว่างการทำงานก็สามารถประยุกต์ใช้กระบวนการนี้มาแก้ไขปัญหาได้ทุกอย่าง เพราะกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) สามารถใช้ได้ในทุกสถานการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ค่อนข้างจำกัดเรื่องเวลา ซึ่งระยะเวลาในการติดตามผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ใช้เวลาเพียง 1 เดือน ดังนั้นเพื่อให้การตรวจสอบและดำเนินการครอบคลุมในทุกด้าน ควรเพิ่มระยะเวลาในการติดตามผลมากขึ้น เพื่อจะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในอนาคตอาจมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น หรือศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบในการปฏิรูปการเรียนรู้ในด้านอื่น ๆ อันอาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในอนาคตด้วย